

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Helyzetünk. — Teendők. (Dixi.) — Reformmozgalmak a tanügy terén. (—a.—s.) — Gyülekezeti tisztviselőink díjazása. (—y.—) — Belföld. — Külföld. — Vegyesek.

Helyzetünk. — Teendők.

A ki az 1868. évi LIII. t. cz. hozatala alkalmával tanuja volt azon általános megnyugovásnak, mellyel a benne nyilvánult törvényhozási igazságszolgáltatást az egész nemzet, minden felekezeti különbség nélkül fogadta: távolról sem álmódta volna meg azon ellenszegülést, mellyel a törvény végrehajtását követelő s sanctióval is biztosító múlt évi febr. 26-án kelt miniszteri rendelet a róm. kath. papság részéről találkozott. — Mindnyájan úgy gondolkotunk: a törvény, törvény! azt minden magyar honpolgár megtartani köteles. — Az államkormány kötelessége a törvénynek érvényt szerezni s hatalmának egész súlyával sujtani a törvény-szegőt. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter tehát kiadott rendeletével csak kötelességét teljesítette; miért mi csak elismeréssel és hálával tartozunk neki.

A törvény keletkezése után lefolyt idő eseményei kissé aggodalomba ejtettek ugyan kivált minket, protestánsokat. — Tapasztaltuk, hogy a reversalisok törvényileg s ujlag történt érvénytelenítése daczára, a egyes házásoktól a róm. kath. papok biztosítást követelnek, hogy gyermekeiket a róm. kath. egyház tagjaivá nevelik s a törvény világos intézkedése ellenére kereszteltek is. — 22 év óta esperességi, kerületi s egyetemes gyűléseink telve voltak ilyenmí sérelmes esetekkel s még a bíróságok dolgát is szaporítottuk; de legtöbben abban a véleményben voltak, hogy ez az egész hajsza, egyes r. k. papok túlbuzgóságából származik s itt-ott viszonzásul a mieink is félre téve a törvényt, ellenfeleik nyomán haladtak. — (Ez helytelen volt, mert a törvény akár előnyömré, akár hátrányomra van szent és sérthetetlen! Másnak törvényszegése fel nem jogosít engem a törvényt sértésre).

Mi tehát örömmel üdvözlöttük a febr. 26-ki rendeletet gondolva, hogy ez véget vet a zavarnak.

De mi történt? A r. kath. papság sorakozott, gyűléseket rendezett, kérvényeket iratott, jobban nyomatott a rendelet ellen s az annak alapjául szolgáló törvényczikk megváltoztatására. — Látható, tévedésmentes fejéhez fordul „Mária országának egyháza“ s Róma megszóllalt, a magyar törvény ellenére megkeresztelt gyermekről szóló anyakönyvi kivonat kiszolgáltatása — dogmába, r. kath. papi lelkiismeretbe ütköző dolog lett.

Mi kinek-kinek vallásos meggyőződését, ha nem is osztjuk, sőt ha annak ellenkezőjét tartjuk is igaznak, tiszteljük. S ez esetben sem akarunk vitába bocsátkozni a róm. kath. papsággal, de még találok konyosságát s ugynevezett hithűségét dicsérjük is s más alapon ugyan s más irányban, de kívánnók, hogy a mi papságunk hasonló buzgalmat és tömörülést birna felmutatni: — de mégis a megindult actioval szemben állást kell foglalnunk.

Azt fogná ugyan valaki mondani: Itt az államkormány küzd a r. kath. papsággal ne avatkozzunk beléjük. Igaz, első sorban e két hatalom áll egymással szemben, csakhogy e küzdelemben a törvény előtti egyház-egyenjogúság, az egyházak közötti viszonzosság elvei forognak a koczán s mint a magyar haza fiaira, de mint protestánsokra nézve is nem lehet közönyös az, hogy hazánkban az országgyűlés által hozott, koronás királyunk által szentesített törvény uralkodjék-e, vagy pedig a r. kath. papok dogmatikai ötletei, ha azokat mindjárt Róma szentesítette is. — A klerikalizmus vérszemet kapva a belgiumi klerikális párt helyzetétől s felbuzdulva a németországi cenzurpárt sikerén, egy klerikális cenzurpárt létesítésén töri a fejét, hogy ennek döntő befolyásával uralkodjék hazánkban s a szegény páriáknak tekintett protestánsokon.

Nem ajánlom az egyházi alapu politikai párt-szervezkedést. Én ezt mind protestáns egyházainkra, mind nemzetünkre nézve szerencsétlenségnek tartanám. A különben is sok bajjal küzdő állami élet fejlődését a legádázabb harczczal a felekezetek harczával zavarni vagy épen megakasztani, menthetlen bűnnek jelentem ki. Harczot sem kívánok; mind az egyháznak, mind a hazának békességre van szüksége, hogy a bennök rejlő erőket, a közjó előmozdítására kifejthessék; de épen a kettőnek üdve érdekében óhajtanám, hogy a protestáns papság ép oly hiven ragaszkodjék egyházához, mint hazájához s a hivek vallás-erkölcsi életének ápolásával munkálja mindkettőnek felvirágzását. Ezt a protestáns pap sokkal inkább teheti mint a róm. kath. papság, mert nála az egyház érdeke a haza érdekével soha összeütközésbe nem jöhet.

Evangeliumi egyházunk történelme összeforrt hazánk történelmével s az elmúlt négy száz év ott találja protestáns hitfeleinket az alkotmányt védő hazafiak sorában. Midőn a törvény szentségét és sérthetlenségét bármi czimen megtámadják a protestáns egyház férfiai egy pillanatig sem kétségkednek, tudják: hol a helyök. Hála a jelenlegi képviselőház szabadelvű tagjainak, hogy most is könnyűvé tették a választást, megmutatták, hogy a magyar jogállam nem juthat ellenkezésbe a protestáns lelkiismeret - szabadságot s jogegyenlőséget követelő elvekkel.

Szabad legyen azonban egy jámbor óhajással zárni szerény soraimat. A róm. kath. egyház minden fellépésében azért oly hatalmas, mert első dignitariusától kezdve, legkisebb emberéig ugyanegy alapon s egy irányban indul. A hosszú évszázadok munkájával megalkotott, teljesen kidolgozott s megállapodott szervezet s rendszer fegyelmező hatása meglátszik minden lépésén. Vires unitae agunt. Nálunk mi „homunculusok,” itt alatt, soha sem tudjuk mi volna jó, mi célravezető? Megyünk saját fejünk után, bizony gyakran vaktában s így igen gyakran fejjel a falnak. Nálunk is, és főleg nálunk szükséges volna az egységes, céltudatos vezetés. Igaz, hogy nálunk a szabad erkölcsi személy önfegyelmezése lép a rendi fegyelmezetség helyébe; de a kit mi szeretünk, meg van az szeretve s a kit mi vezérünké tettünk, azzá van az téve. Nem volna-e jó, ha vezérferfiaink a magas állás titokzatos félhomályából kilépve, olykor olykor szóbaállanának velünk alantjáró emberekkel s szavaikkal, utbaigazításaikkal irányt adnának a közszellemnek. Azok a mi gyűléseink szép dolog; de nem elég arra, hogy egyirányu közreműködést biztosítsanak. Kérve kérem dignitariusainkat találjanak a kis emberek vezetésére s a közreműködés irányítására megfelelő módot.

Van ugyan nekünk egy igaz vezérünk, kivel élve halva egyek vagyunk, a mi Urunk a Krisztus, ezt követjük s kövessük is; de ő neki csak zsidó farizeusokkal és irástudókkal volt küzdelme, itt meg is mutatta, mint kell küzdenünk; s ez nekünk szabály. Jelenkorunk

arra hív fel, hogy Krisztus helytartójával és Máriaországi seregével szemben védjük meg az Ur evangéliomát. Most tik, kiket az Ur őrtállóknak tett, legyetek vezetőink; — mi követünk.

Dixi.

Reformmozgalmak a tanügy terén.

Ha a jelek nem csalnak a közoktatás nagy átalakulások küszöbén áll. Majdnem minden országban tanácskozások és átmeneti intézkedések történnek, melyeknek célja a rosszaknak ismert nevelési állapotok javítása. A főfigyelem itt főleg a középiskolák felé fordul, melyek ellen a panasz a leggyakoribb és legnagyobb. — Mindentűt érzik, hogy az iskolák eredménye nem áll helyes arányban azok munkájával; miután azonban az eredmény, növendékeinek az életben elfoglalt állása s tanúsított tevékenységéhez képest — legszembeszökőbb a középiskola növendékeinél, a hivatott és hivatás nélküli reformátorok főleg erre tekintenek s erre összpontosítják javító figyelmeiket.

E b. lap olvasói bizonyára nagy érdekléssel olvasták a némethoni tanácskozások menetét. Az ifjú, tettvágytól égő német császár maga nyitotta meg, maga zárta be a tanácskozásokat. Fellépését az jellemzi, s előnyösen különbözteti meg más hasonló czélú fellépésektől, hogy jól tudja, mit akar. — Némethonban a szocialismus a trónra nézve is aggasztó módon növekszik. A vagyonbeli ellentétek, különösen nagy városokban, nagyon is kirívók, sem hogy a figyelmet magokra ne vonnák s még olyanok lelkét is, kik közvetlenül érintve nincsenek, egy jobb társadalmi rend szükségére felől meg ne győznék. — Azonban az egyik szélsőségre a meglévő igazságtalanságra a szocialismus a másik szélsőséggel felel; eltörli a társadalom rendjét, de vele együtt el kíván törölni majdnem mindent, mi e társadalmi rend támaszát s benne az egyesnek is kincsét képezi: a vallást, hazaszeretetet, — s képzeleti államának szivtelensége annak élettelenységéről is tanúskodik. — E szocialistikus mozgalmak ellensúlyozására kíván a császár a középiskolák rendjének némi kiegészítésében rá — lehető segítséget találni, s a nemzeti szellem erősebb ápolásában keresi azt. Azt kívánja, hogy a nemzeti nyelv s történet legyen az alap, melyre az iskola a nevelés épületét támasztja, s ez épületnek körülbelül csak díszítményei legyenek a klasszikuskor nyújtotta tanulságok. Nem Thermopylaetól-Wörthhöz, de megfordítva Wörthtől Thermopylae felé. — Ezen általánosabb, elvi jelentőségű változataink kívül azon személyi, inkább dinasztiaja érdekét szem előtt tartó kívánságot fejezte ki, hogy az újabb kort s benne elődei emberszerető törekvéseit is ismertessék az ifjúsággal. Az első kívánsalom nemzeti, a másik monarchikus célzatú s egészen rávall a német császárnak egyéniségére s háza érdekeinek ismerésére.

Ismeretes, hogy e kívánalmak különböző fogadtatásban részesültek; a czélt is helytelennek találták, de mint e czélra nem alkalmas eszközt is hibáztatták különösen a nemzeti elemnek még elevenebb és intenzívebb behozatalát az oktatásba. Bismarck lapja elmésen felelt rá: hogy némettel kezdeni s klasszicizmussal végezni, épp oly eljárás, mint valamely regénynek először a végét megtudni s azután nézni elejét. Ez az anyagközlés időbeliségére, egymásutánjára vonatkozik, s ki tagadhatná, hogy teljesen jogosult ellenvetés. De még figyelemre méltóbb az ellenvetés az elv ellen. Elvégre is a német iskolák s ifjúság ellen senki sem emelhet panaszt, hogy a német szellem hiányoznék belőle; s német egyetemi ifjúság nagy zöme az u. n. „Deutscher Studenten-Verein“ kartellbe tartozik, monarchico-conservatív a mellett német nemzeti traditiokat és ideálokat ápoló egyesületbe, mely mellett a másik, radikális-liberalismus felé hajló — Freie Wissensch. Vereinigung — hivei nagy kisebbségben vannak. Ezeket teljesen kiirtani nem is lehet, nem is kívánatos; ha valamit lehet elérni, azt igen: a másik, a nélkül is nemzeti irányt egyoldalúvá, szűkkeblűvé tenni, — a nemzeti büszkeséget göggé fokozni. Előnyös-e ez az államra? kívánatos-e az egyes jövője tekintetéből? s általános emberi és művelődéstörténeti szempontból nem inkább panaszra, mint helyeslésre indít!? A nemzeti elem ápolva és egészségesen fejlesztve az erkölcsi egyéniségnek erőt ad, de vajjon egészségeseknek mondhatók-e az állapotok e szempontból általában Európában, de különösen a rajnamelletti két birodalomban; s ez állapotok újabb bonyolítása vajjon vezet-e megoldásra s milyenre?

A körülmény, hogy a némethoni műveltségi állapotok oly nagy nyomot hagytak eddig mindig művelődésünk történetében s hogy jelenben e befolyást éppenséggel nem mondhatjuk kisebbnek, feljogosítani látszott e pár észrevételre. A tanácskozás maga a császár nemzeti műveltséget hangsúlyozó kívánságával szemben fenntartandóknak találta a gymnasiumokat s a latin nélküli iskolákat; az u. n. reálgymnasiumokat a melyekben a latint a görög nélkül tanították, ellenben lassanként beszűntetendőknek javasolta. Tehát ép az olyan intézeteket a milyennek — úgy látszik — nálunk az egységes középiskola van tervezve. Lehet tehát, hogy mire Némethonban beszűntetik, addig nálunk szerencsésen életbe lép.

A tanácskozás két fontos methodikai elvére kívánám még a figyelmet felhívni.

Az egyik az osztálytanári beosztás hangsúlyozása a szaktanárrival szemben. Ezen követelmény nem új; 1889 első hónapjaiban a Bécsben megtartott katolikus gyűlés is kívánta, resolútiójába felvette, s e b. lap hasábján a fenti év nyarában „nevelés és oktatás“ cz. cikksorozatban e sorok írója iparkodott összeállítani az okokat, melyek a tanításnak osztályonként és nem szakonként egy kézbe való összpontosítását teszik kívánatossá. Igen örvendetes, hogy a német birodalmi közoktatási értekezlet is támogatja

a maga tekintélyével ez elvet s csak kívánatos, hogy az nálunk is lehetőleg érvényesüljön. A másik elv a tanárok methodikai kiképzésének s általában jobb tanítási methodus alkalmazásának szüksége. Ez ellen sem lehet kifogást tenni, bár e kívánalom megvalósítása aránytalanul nagyobb körű új berendezést és szellemi mozgalmat igényel mint az előbbi. Különben is sikere oly kétes. Ha valahol, úgy Némethonban virágozik a neveléstudományi irodalom és pedig methodikai iránya is. S mégis állandó a panasz a methodus ellen, melyet a történeti buvárlat, elméleti levezetés s a tapasztalat karöltve állapítottak meg! Fog-e ezen panasz egy újabb jobb nevelési módszer felfedezésére, általában a megindult reformmozgalom újabb, megfelelőbb, méltóbb nevelési czélok kitűzésére vezetni, szóval ha e kor átmeneti, a milyennek jellegét magán viseli, jobbat vagy rosszabbat fog-e hozni maga után — ki tudná ma biztosan megmondani? A jeleket elfogulatlanul összemérve, be kell vallanunk, hogy a szerteszét előterjesztett javítások általában a neveléstudomány fellendülésével nem biztatnak s igen félő, hogy az iskola idegen czélok színterévé lesz lealacsonyítva, a mi sem az iskolának magának, sem a művelődésnek nem lehetne előnyére. —a.—s.

Gyülekezeti tisztviselőink díjazása.

Sokat irtak és beszéltek egyházi lapjaink a papok fizetésének elégtelenségéről, mintha csak a lelkipásztorok nyomorognának, a többi tisztviselők pedig: tanárok, tanítók, tejben vajban usznának.

Tudom én azt, hogy mindenkit saját baja éget legjobban; de azt is tudom, hogy nem mindig az jajgat lehangosabban, a kinek több oka van hozzá, hanem aki a legérzékenyebb s talán a legélelmesebb is. De meg nem is tartom helyes eljárásnak, hogy evangy. egyházunkban minduntalan csak a pap foglalja le maga számára a részvétet és gondoskodást; hanem kívánatos, hogy az egyház, illetve a gyülekezet hit- és kulturéletének szempontjából ítéljük meg az egyházban működő tisztviselők helyzetét, vessük össze a teendőket, kötelességeket a jutalmazással s a szerint állapítsuk meg a szűkségeket, s okoljuk meg a kívánságokat.

Templom, paplak és iskola; pap, tanár és tanító teljesen egyenértékű tényezői az evangy. egyházi életnek, bármelyike szenvedjen, szenved az egyház az Urnak akár templomi, akár iskolai szentegyházában.

De hát az is igaz, hogy nem érettük van az egyház, hanem ők vannak az egyházért. Az egyház szerves életének nélkülözhetetlen szervei. Az egyház feladata róluk úgy gondoskodni, hogy kötelességeiket az egyház iránt zavartalanul teljesíthessék, hogy ki zárólag hivatásuknak éljenek még pedig teljes örömmel, lelkesült odaadással.

Eddigi eljárásunkban két lényeges hibát látok. Az egyik, hogy mi papjainkat, tanárainkat s tanítóinkat az egyes egyházugyülekezetek és

iskolák tisztviselőinek vettük s díjaztatásuk terhét is az egyes gyülekezetek, esetleg iskolát fenntartó testületek vállaira hárítottuk; pedig akár a lelkész, akár a tanár s tanító: az egész hazai evang. egyház tisztviselője. Minek azután az a szomorú következménye volt, hogy a mint egyrészt az illető tisztviselő az egyes fenntartó testület tisztviselőjének tudta magát s az egyetemes egyház érdekeivel keveset vagy semmit sem gondolt, úgy másrészt az egyes testületek is a tisztviselőt saját fizetett szolgájuknak tartották és tekintélyét a fizetett béres mértékére szállították. Azt hiszem, be kell látnunk már egyszer, hogy ez állapot, így tarthatatlan. Mert anyagi nyomorral is küzdeni, erkölcsi reputációban is folyton sértetni, ezt vagy elviselni nem lehet, vagy ha valaki elviselte, biztosan annyira eltompult, hogy minden nemesebb önértet s ambíció teljesen kiveszett belőle.

Legyen szabad kis analogiát felhoznom. Az állami tanár vagy tanító, bárhol alkalmaztassék, Budapesten vagy Píripóczon, az mindegy, ő mindenütt állami tanítónak tudja, érzi magát. Midőn e helyzeténél fogva egyrészt az állam nevelésügyi életének szolgálatában állónak tudja magát, másrészt lefelé független s nem tekint semmire, mint hivatásának kötelességeire, melyeket szakképzett előjáróinak megelégedésére teljesít, tudom én azt, hogy itt is sok baj lehet, nevezetesen lefelé a gőg, fölfelé a meghunyászkodó szolgaság, hideg-rideg érintkezés a közvetlen érdeklettel, fölfelé a protekciókeresés; de egy megbecsülhetetlen eredménye van e helyzetnek s ez az, hogy az állami étellel egybeforrt s a közélet javát munkálja.

Kívánatos volna tehát, hogy az egyetemes egyház minden gyülekezetének s tisztviselőjének ügyét fölvegye s a közszükséglethez képest rendezze. Egy közpénztárt alapítson, melybe bizonyos arányban adózzanak a gyülekezetek s e pénztárból vagy egészen fizetessenek vagy legalább a szükséghez képest segélyeztessenek az egyház minden tisztviselői. Így a közegyház szolgálata nyerne s az egyes tisztviselői állomások közt létező, gyakran igen nagy differenciák kiegyenlítettének.

A második nagy baj az egyházi adózás rendetlensége. — Nagy fát mozgatok, érzem. — Nálunk az adónál utáltabb szó csak az adóemelés. — Előre is kijelentem: nem kívánom az egyházi adó emelését, hanem igen is annak rendezését.

Nálunk a hány a gyülekezet annyi az adókulcs, amint épen történelmi fejlődésében minden egyes gyülekezet itt-ott talán az egyházi hatóság közbejöttével megállapította. — Néhol házaspárok, másutt igás barmok, másutt meg föld után fizetnek a hivek. — Idején valónak látnám, ha már végre valahára egy állandó, mindenkit kötelező adókulcs hozatnék be, mivel egyuttal a szűzválluság s az egyházat, de tisztviselőit is megalázó kegyelmi alamizna-osztogatás megszűnnék. — Meg vagyok győződve, hogy ily rendezéssel állandóbb és nagyobb

jövedelmet teremtenénk az egyháznak, miut az eddigi.

De általában az adózás czime és a fizetés módja ellen is van kifogásom. — A papot, a tanítót fizeti a nép s ha ezt a fizetségét leróttá, az egyházra, úgy hiszi, semmivel sem tartozik s ha a közegyház vagy a gyülekezet valami más költséget igényel, azt vagy külön kell kivetni vagy úgy kol-dulás utján gyűjteni. — A gyülekezet nemcsak tényleg, hanem formailag is önmagát tartsa fel. — Tehát szabályozó (normál) költségvetést készítsen minden gyülekezet, melyben minden remélhető bevételei és kiadásai bennfoglaltassanak, s így a papi s tanítói fizetésen kívül, minden személyi és dologi szükséglete és fedezete. — Így évről évre tudná hogy áll, de tudna gazdálkodni is, mig mostani viszonyaiuk között ez teljes lehetetlen.

Megvallom, a pap és tanító párbér, konszicipáció stb. szedésének is határozott ellenese vagyok. — Mért nem lehetne minden gyülekezetnek közpénztára vagy közmagtára, melyből a gyülekezeti előjáróság szolgáltatná ki az illetékeket? A gyülekezet hive fizessen gyülekezetének, s a gyülekezet önmaga fedezze kiadásait, de nem az egyesek.

Ime egy eminens zsinati teendő, melynek egyszerű elintézése nélkül, ha még oly kerek szervezet állíthatnék is össze, egyházi életünk felvirágzása képzelhetetlen. — Gondolkozzunk kissé e kérdéstről is és szóljunk hozzá. — A tárgy fontossága megérdemli az eszmecegerét.

—y.—

BELFÖLD.

Az „Eötvös-alap“-ról és a „Magyarországi tanítók háza“-ról. A midőn az 1875-dik évi január elején hazánk néptanítóit arra hívtam volt fel, hogy nagy Eötvösünk emlékezetét örökítsük meg a saját körünkben egy országos tanítói jótékony intézet megalkotása által, jámbor lélekkel azt hittem, hogy egyszerű felhívásomra az ország összes néptanítói azonnal hozzá fognak a kegyelet szent munkájához, és egy-két év leforgása alatt fölépítik a magyar népnevelők kartársi közérületéről és emberbaráti szeretetéről tanuskodó dicső templomot, amelynek oltáraihoz évenként mindegyikünk meghozza a maga áldozatát, és így majd egyetlen egynek sem kell a miénk közül a szeretet szent hajlékából üres kézzel eltávoznia, ha a kartársak támogatására jogosan és méltán számíthat.

Azóta hosszú tizenöt év tünt el az örökkévalóság tengerébe, s az esztendő ezen sora velem együtt sokakat megtanított arra, hogy nehéz az eszmék megvalósítása és hogy nem évek, hanem évtizedek is kellenek még ahhoz, hogy az Eötvös-alapot, a magyarországi tanítók ezen jótékony intézetét, a testvéri szeretetnek országos szükséges-házává kiépíthessük.

Avagy nem ezt bizonyítja-e az a tény, miszerint országos tanítói jótékony intézetünk tizenötévi fennállása óta csak 170 róm.-kath., 85 ev. ref., 68 ág. evang., 8 gör. kel., 7 unitárius és 54 izraelita néptanító család gondjait

enyhítette, és ezen 392 esetben mindössze is csak 31,145 forintot nyújthatott ösztöndíjak és segélyösszegek alakjában az alap jótéteményeire jogosan számítható folyamodóknak, s tőkésített vagyonát sem tudta a 40,000 forintnál magasabbra emelni.

Oh mily másként állhatna országos jótékony intézetünk ügye, ha minden úgy ment volna végbe, a mint azt mi, az „Eötvös-alapot gondozó bizottság“ tagjai és velünk együtt néhány száz lelkes kartársunk a dolgot előre kigondoltuk és óhajtottuk! Pedig a mi tervezetünkben nem is volt semmi túlzás, semmi a lehetetlen és megvalósíthatatlan ábrándképekből.

Mi ugyanis azt véltük, hogy a 25 ezernyi magyarországi néptanító közül csak elvétve akad egy-két olyan egyén, a ki ne tudna avagy ne akarna hetenkint két-két krajczárt, évenként mindössze is egy-egy forintot a kartársi közérzület szent oltárára áldozni, — amikor mindegyikünk ki van annak téve, hogy érheti oly csapás is, amelyben jól eshetik a kartársak támogató jobbja. A mi számításunk szerint ezen az úton évenként legalább is huszezer forintnak kellett volna az Eötvös-alap pénztárába befolyjni.

Tervezetünk és óhajtásunk szerint arra is számítottunk, hogy az „Eötvös-alaphoz“ a népiskolai kézikönyvkiadók is hozzá fognak járulni oly módon, hogy minden egyes népiskolai kézikönyv árából egy-egy félkrajczárt felajánlanak a mi jótékony intézetünk céljaira. Az ily módon felnyitható forrásból mi legalább is tizenöt-ezer forintnyi jövedelmet reméltünk évenként. És mi ezt annyival is inkább megtehettük, mert amennyivel a könyvkiadók az Eötvös-alaphoz ily módon hozzá járulhattak volna, éppen annyival fel lehetett volna a kézikönyvek árát emelniök és a népiskolákba járó két milliónyi gyermek szüleire nézve sem lett volna ennek az egy-két krajczárnyi áldozatnak meghozatala túlságosan nagy és nehéz.

Bizvást hittük továbbá még azt is, hogy a magas kormány és a nagy közönség sem fogja megvonni támogatását magyarországi tanítók országos jótékony intézetétől és arra számítottunk, hogy e két nagy forrásból is juthat az Eötvös-alap javára évenként mintegy ötezer forint. Be kell vallanunk, hogy vérmes reményeink nem valósultak meg, és hogy számításainkban alaposan csalódtunk.

A 25 ezernyi néptanító közül csak mintegy ötezeren iratkoztak be alapunk tagjai közé, és ezen ötezer közül is csak mintegy kétezeren fizetik be rendszeresen évenként az egy forintnyi tagdíjat. Egyes kartársaink ugyan csodálatra méltó buzgóságot és áldozatkészséget fejtettek ki és százezreket gyűjtöttek, sőt mi több, a saját keresményükből fel is ajánlottak az Eötvös-alap javára, — ámde akadt olyan is, aki csak addig fizetgette az egy forintnyi évdíjat, amíg az Eötvös-alapból a maga részét ki nem vehette, avagy a míg meg nem győződött arról, hogy az egy forintnyi évdíjért azonnal százakat nem rakhat zsebre a közös vagyonból. A népiskolai kézikönyvkiadók közül is csak egy-kettő akadt, a ki népiskolai kiadványai után egy-két krajczárral támogatta országos jótékony intézetünket és így a tizenöt év alatt mindössze

sem jutott e forrásból kétezer forint az Eötvös-alap pénztárába.

Legkevésebbé csalatkoztunk a kormány és a nagyközönség jóindulatába vetett hitünkben és reménységünkben. Eötvös-alapunk évi jövedelmének nagy részét, a kiosztás alá került 31.145 forintnak és a 40.000 forint tőkésített vagyonnak mintegy háromnegyedrészt nekik köszönhetjük. Ha nem árasztották is el adakozásaikkal és alapítványaikkal a mi országos jótékony intézetünket, de nem bocsátottak el bennünket egyetlen évben sem üres kézzel, ha kéréseleinkkel hozzájuk fordultunk. A kegyes adományok rovatában mindenha nagyobb összegek szerepeltek számadásainkban, mint az évdíjakat feltüntető rovatban.

Országos jótékony intézetünk ezen lassu fejlődése sokszor megingatta bennünk, az „Eötvös-alap“ gondozóiban és buzgó ügyfeleinkben a magyarországi néptanítótestvéri közérzületének létezésében és az „Eötvös-alap“ eszméjének életrevalóságában való hitet. Ámde valahányszor begyűltek az alap jótéteményeiért pályázók folyamodványai és mi újra meg újra szomoruan meggyőződünk arról, hogy mennyien vannak azok, a mieink között, akik a testvéri szeretet gyámolítására vannak utalva, — ha elolvastuk a szegény tanító özvegyek és árvák szívet szorongató s könyekkel áztatott kéréseleleit; ha bepillantottunk az elaggott és nyugdíjban nem részesülhető kiérdemült kartársak folyamodványainak tartalmába; ha meggyőződést szertünk arról, hogy hány jelesen tanuló, jó erkölcsű tanítógymereket kellene és lehetne tanulmányaik folytatásában támogatnunk és így nagy gondokkal küzdő szülők gondjait enyhíteniük: — a kartársak nagy többségének közönye által megingatott hitünk újra meg újra feléledt ismét, és mi megkettőztetett erővel folytatgattuk a munkát s nem kiméltünk sem időt, sem fáradságot, hogy országos jótékony intézetünk eszméjét terjeszszük és az önszegélyzés ügye iránt való érdeklődést a haza összes néptanítótestvéri életében élő szeretettel együtt felébreszszük és elterjeszszük.

Igy történt, hogy bennünk, az „Eötvös-alapot gondozó bizottságok“ tagjaiban, valamint az ügy iránt lelkesedni tudó és áldozatra kész ügyfelekben — a lefolyt tizenötévi csekély siker nem hogy lelohasztotta volna a tetterőt, hanem inkább felingerelte és fokozta azt. Mi és velünk együtt most már az a kétezer tagja a mi országos jótékony egyesületünknek, feltettük magunkban és sokan megfogadtuk a IV-dik egyetemes tanítói gyűlés lélekemelő ünnepnapjain, hogy nem nyugszunk mindaddig, a míg hazánk 25 ezer néptanítóját át nem hatja és tette nem indítja a kartársi közérzületnek és a testvéri szeretetnek szent lángja. És a kétezer lelkes ügybuzgó tagból álló seregnek, ha nem is egy-két év alatt, de egy tizedév múlva mégis csak sikerülni fog Magyarország összes néptanítói országos tanítói jótékony egyesületeink tagjai közé sorolni, hogy tagja legyen mindegyik az „Eötvös-alap országos tanítói egyesületén“ kívül még a „Tanítók árvaházi egyesületének“ is.

Vajha ezen számításomban is csalódnom kellene és és lehetne úgy, hogy a mit én egy évtized alatt vélek csak elérhetőnek, az rövid egy-két év alatt megvalósulna! Ugy legyen! És miért ne lehetne ez meg éppen így?

Avagy hiányzik-e hazánk néptanítóiban a műveltségnek az a magas foka, a mely Németországban már régesrégén létre hozta a kartársi közérzület s a kartársi szeretetet hirdető néptanítói jótékony intézeteket, amelyek évenként százezreket nyújthatnak a hozzájuk forduló szorongatott helyzetbe kerülő kartársaknak, gyermekeiknek, özvegyeiknek és árváiknak. Nem! Kétszeresen nem! Mert a milyennek magát a mi nemzetünk néptanítóságának a nagy többsége az iskolában és az egyesületi életben az értelmi műveltséget tekintve, ma már bemutatja és bemutatthatja, — e miatt nincsen és nem lehet senkinek sem oka az aggodalomra! Avagy talán a szívjóság hiányzik a mi kartársainkban? Az sem! Hiszen csak elmehetnénk mi, az „Eötvös-alapot“ és a „Tanítók árvaházát“ gondozó bizottságok tagjai, a mi kartársaink mindegyikéhez, hogy elmondjuk nekik mindazt, amit nekünk a folyamodványokból és az azok mellé csatolt okmányokból meg lehet és meg kell tudnunk, — úgy a 25 ezer tanító közül csak egyetlen egy sem eresztene el bennünket az egy-egy frtnyi évdíjnak átadása nélkül szerény hajlékából!

Csak az a baj, hogy kevesen foglalkoznak közülünk a gyűjtéssel, és hogy sokan nem is gondolnak arra, hogy mennyi jót eszközölhetnének, ha az egy-egy forintnyi évdíjat kérés nélkül is beszolgáltatnák az „Eötvös-alap“ és az „Árvaház“ pénztárába. Egyesületi életünkben, gyűléseinken, összejöveteleink alkalmával mindenütt emlékeztetnünk kellene egymást arra, hogy mivel tartozunk a tanítói közszellem, a kartársi szeretet és közérzület szent oltárainak.

Magyarország néptanítói! Igen tisztelt Kartársak! Nemzetünk a Magyar állam ezredéves fennállásának örömnepére készül; fényes tettekkel óhajtja a magyar társadalom minden egyes rétege ezen nemzeti ünnepet megülni. Ne hiányozzunk mi népnevelők sem a magasztos ünnepről! És mivel ünnepelhetnők mi meg a Magyarállam ezredéves fennállásának jubileumát méltóbban, mint azzal, hogy egy testté és egy lélekké olvadva, mutassuk be ország és világ előtt országos tanítói jótékony intézeteinket, melyekhez mind a 25 ezer tanító hozzájárul adományaival.

Legyen a magyar nemzet ezredéves jubileuma egyuttal a magyar néptanítóság körében a kartársi közérzületnek fenséges ünnepe is!

Nemcsak ama kétezer kartárshoz szólok e kérésben, akik eddigelé is ott állanak országos jótékony intézeteink oltárainál, hanem azokhoz is, akik eddigelé csak néma és hideg szemlélői voltak az általunk folytatott szent küzdelemnek. Foglalja el mindegyikünk a nemes munkában a neki legmegfelelőbb tért s a magyar néptanítóság kartársi szeretetéről és közérzületéről tanuskodó országos székesegyház fel fog épülni csakhamar, a mi örömlünkre s a mi nemzetünk javára és Isten dicsőségére.

És e székesegyháznak egyik legdiszesebb kápolnája lesz majd az a „Magyar tanítók háza“, a mely arra lesz hivatva, hogy hajlékul szolgáljon egyrészt a fővárosi, másrészt a fővárosban székelő, országos jelleggel bíró népoktatásügyi egyesületeknek, és hogy befogadja a vidéki kartársaknak a főváros főiskolaiban s az egyetemeken tanuló fiait, hogy ott a kellő felügyelet alatt, olcsó

pénzért, avagy teljesen ingyen, tisztességes ellátásban részesülhetvén, gond nélkül folytathassák tanulmányaikat.

Más fővárosokban már vannak ilyen tanítóházak és virágoznak a szegény sorsu egyetemi tanulókról gondoskodó intézetek. Mi is érezzük annak a szükségét, hogy országos egyesületeinknek állandó helyiségük legyen, ahol kisebb nagyobb gyűléseiket megtarthassák és irataikat elhelyezhessék; de még inkább szükségét érezzük annak, hogy nincs még Budapesten olyan intézet, amely a szegény sorsu főiskolai egyetemi tanulóknak és a szakiskolák növendékeinek méltányos díjért avagy teljesen ingyen adhatna teljes ellátást. E kettős feladat megoldására hivatott épületnek, a „Magyarországi tanítók házának“ felállítására és fentartására vállalkozik az „Eötvös-alap országos tanítói egyesülete“, a melynek alapszabályait a IV-dik egyetemes tanítói gyűlés alkalmával az Eötvös-alap rendes tagjainak közgyűlése az 1890-dik évi aug. 22-én megállapította és amelyek szentesítés végett a magas kormányhoz már fel is terjesztettek.

A „Magyarországi tanítók házának“ eszméjét a IV. egyetemes tanítói gyűlés nagy lelkesedéssel fogadta s ha az ország összes néptanítói úgy követik dr. Verédy Károlynak, a főváros buzgó tanfelügyelőjének nemes példáját, aki ezen célra azonnal 50 forintot felajánlott, miként Bede Dániel, Sebesztha Károly, Tóth József. Arányi Antal, Deák Lajos, Kurz Sámuel, Lederer Ábrahám, Sebestyén József, Böngérfi János, György Aladár és Glatz György stb., akik azonnal nagyobb összegeket ajánlottak a szent célra, úgy a Magyar állam ezredéves jubileumára már akár el is készülhetne az; mert a nagyközönség bizonyára szívesen fog bennünket ezen eszmének megvalósításában is támogatni; mert mi, ha tanítók és ügyfelek gyermekeivel nem tölthetjük be a tanítók házat, szívesen meg fogjuk azt nyitni más szerény anyagi körülmények között élő szülők jelesen tanuló gyermekeinek is méltányos díjak fizetése mellett. És már is dicsekedhetünk azzal, hogy nem tanítók is felkarolták az eszmét, — az első kétszáz forintos alapítványt a Magyarországi tanítók házára Stettner Alajos mérnök úr, budapesti polgár tette le kezeimbe.

A „Magyarországi tanítók házának“ mintájául előttem a bécsi „Rudolphinum“ című jótékony intézet áll, a melyet az általam tanulmányozott hasonló intézetek közül a legcélszerűbbnek találtam s a melyben 70—80 egyetemi hallgató talál ingyen lakást és mérsékelt díjért teljes ellátást. A nevezett intézetet legközelebb tüzetesebben is be fogom e becses lapok olvasói előtt mutathatni.

Szépnek szép lesz majd a Magyarországi tanítók háza is, azt előre elmondhatom; de hogy mikor foghatunk mi annak felállításához, arról egyes egyedül hazánk néptanítóságának áldozatkészsége szólhat a legékeesebben. Tette tehát, szeretett kartársak, nemzetem népnevelői! Mutassuk meg, hogy a magyar néptanítóság a Magyar állam ezredéves múltjához méltóképpen tudja nemzetének örömnepét megszentelni. Ébredjen fel bennünk a nemzeti önérték által is táplált tette kész kartársi szeretet és közérzület s az Isten megsegít és áldását nem vonja meg országos tanítói jótékony intézeteinktől.

Budapestben, 1891. január 1-én.

Péterfy Sándor.

K Ü L F Ö L D.

Baden. Karlsruheban következő lelkipásztori rendet terveznek:

1. §. Mindennemű lelkipásztorkodás különösen keresztelés, esketés, temetés és a konfirmandusok tanítása is, valamint a szegények és betegek ápolása valamely kerületben a kerület papjának joga és kötelessége.

Más lelkész által kerületében végzett egyházi cselekvényekről az illetékes lelkész értesítendő.

2. §. A kerületnek egyházi tagjai a lelkipásztorkodás minden ügyében (1. §.) kerületük lelkészéhez forduljanak, kivéven hogyha más kerület lelkészét választanák lelkipásztorukul 3, 4, 5 §§. szabályzata szerint.

3. §. Más lelkipásztor megválasztása csak akkor lehető, ha a kerület lelkészétől jelentés mellett eltávozott és a választott lelkésznel bejelentette magát.

4. §. A kerületi lelkésznel való bucsu-bejelentést személyesen vagy írásban teszi a családfő, vagy ennek helyettese, a választott lelkipásztor megjelölésével. E bejelentésről a kerületi lelkész bizonyítványt állít ki.

5. §. A választott lelkésznel való bejelentés a kerületi lelkész elbocsátó bizonyítványának átadásával történik. Míg a választott lelkipásztor nem bírja a fentkövetelt bizonyítványt a neki szánt lelkipásztori állást nem fogadhatja el.

6. §. A 3, 4 és 5 §§-ok határozatai megfelelően alkalmazandók:

a) Minden további változtatásnál a lelkipásztor választásában.

b) Egy parochiai kerületből a másikba való költözésnél, hogyha az illető nem akar eddigi kerületi papjának lelkipásztorlatával élni (7. §.), hanem előbbeni lelkipásztort kívánja megtartani.

c) Midőn egyes hivatalos cselekvényt más városi lelkészszel akar valaki végeztetni (p. o. keresztelést, esketést stb.), mely alkalommal világosan megjelölendő, hogy a lelkész meghívása csak egy esetre szól.

7. §. Lakás változásnál, vagy pedig más lelkipásztor választásánál az egyház hive, hogyha kijelölt kerületi lelkészének lelkipásztorkodásába lép, tartozik ez utóbbi az előbbeni lelkipásztort írásbeli tudósítással értesíteni.

Ez intézkedésnek célja, hogy az egyes gyülekezetben a különböző lelkipásztorok viszonyai a hivekhez úgy rendeztessenek, hogy megtartván a lelkési körök, a hivek személyi szabadságának jogosultsága is biztosítva legyen.

Különösen nagy egyházainkban, melyekben a személyes viszonyok igen gyakran, vagy a behozott szokás által korlátozva vannak, vagy személyes önkény uralkodik: az ily rendezés nagyon is ajánlatos volna.

Socialisták naptára. Érdekes naptárt állított össze a social-demokrata „Vorwärts“, leginkább oly adatokat vett fel, a melyek a német munkás mozgalmakat vagy a munkás vezetők szenvedéseit tárgyalják. Például Bebel, Liebknecht elfogatása, Lassale élete egészen párbajáig s abból folyó haláláig. Fontos a munkásokra nézve 1789-iki francia for-

radalom, 1848-iki barikádok harca, az egyes merényletek napjai mind ki vannak emelve. A munkásokra nézve a koronás fők kivégzése is nagyon fontosnak tekintetik, természetesen hogy az orosz történelem is sok adatot nyújt. Az ily emléknepok közé még némely találmányok keletkezésének ideje is fel van véve. Mindenesetre érdekes ez a naptár, mely megmutatja, mely adatok lényegesek a munkásokra nézve és mily példákat állít fel a socialdemokratia hivei számára.

A magyarországi egyházpolitikai vitáról, mely a törvénytelen keresztelésekből származott, a „Lutherische Kirchenzeitung“ azt mondja, hogy az egészen új stádiumba lépett. Ugyanis, — ugymond — várakozás ellenére Rappolla biborosnak a magyar püspöki karhoz intézett leiratai, melyeknek tartalmát eddig csak hírből ismerték, nyilvánosságra jutottak. Ez iratok elseje szerint a biborosi congregatio azt határozta, hogy nem tűrhető, miszerint Csáky miniszter a törvénytelen keresztelésekre vonatkozó rendeletének a r. kath. clerus engedelmeskedjék, továbbá, hogy a vegyes házasságok megáldásához szükséges engedély csak akkor adassék meg, ha a gyermekek nevelésére nézve a r. kath. egyház követelésének elég van téve. A pápa helyeselte a határozatokat,

A második leirat egy új biborosi congregatio határozatának alapján kijelenti, hogy az egyház mindaddig, míg az 1868. LIII. t.-cz. határozata a vegyes házasságokra nézve jelen alakjában fennáll, semmiféle közvetítő javaslatokat el nem fogadhat, mert úgy a törvény, mint a miniszteri rendelet az egyház tanításával ellenkezik. A Curia azonban a kormány békés hajlamai iránt bizalommal viselkedik és Simor primást felkéri, hogy igyekezzék a kormánnyal a megoldásnak új módját feltalálni. Meg kellene fontolni, hogy vajjon nem volna-e jó, ha a papság minden esztendőnek végén egy szabatosan készített névsort állítana össze az anyakönyvből és azt átküldené, ha a kormányban meg lehet bizoni, hogy ezekkel vallás ellenes irányban visszaélni nem fog, ellenben a Curia élesen elítéli a különféle püspökök magaviseletét, a kik négy év előtt egyházmegyéikben azon keresztelési bizonyítványokat megengedték és midőn a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeleteinek közlése előtt megkérdeztettek, azt válaszolták, hogy a bizonyítványok ily kiszolgáltatásának semmi sem áll útjában, hogy azt a lelkészek valamennyien teszik. Az idézett lap azt is tudja, hogy a magyar püspököknek Budapesten december 16-án tartott értekezlete valamennyi jelenleg szőnyegen levő egyházpolitikai kérdéseket tárgyalta, de kötelező erejű megállapodásra egyre nézve sem jutott.

VEGYESEK.

Előfizetésre való felhívás.

Lapunk kilenczedik évfolyamát kezdjük meg. Soha sem volt reá oly szükség, mint épen most a „zsinat“ esztendejében! E szükségét érezzük s a belőle folyó kötelességnek áldozattal is megfelelni készek vagyunk.

Egyházi s iskolai ügyeink tárgyalására, a fennálló rovatok szerint, a mily mértékben a begyűlt anyag követeli, mindég helyet biztosítunk.

Ha valamikor, most van szükségünk szellemi közreműködésre és anyagi támogatásra, ezeket kérjük.

Az előfizetési árak a régiek:

egész évre 6 frt.,

fél évre 3 frt.,

negyed évre 1 frt. 50 kr.,

melyek a szerkesztő nevére, Pozsony, Konventutca 6. szám küldendők.

 *Tisztelt olvasóinkat előfizetéseik, esetleg megrendeléseik **mielőbbi beküldésére**, a hátrálékosokat, hátrálékaik törlesztésére kérjük.*

Szerkesztő.

— A „*Cirkevné Listy*“ f. évi 1. száma oly érdekes irodalmi közleményeket hozott, melyek evang. egyházunk tágabb köreinek figyelmét is megérdemlik, pl.: A Turóczen-turmárban felállítani szándékolt tót tannyelvű gimnasiumra buzdón folynak az aláírások. — Tranovský (Tranoscius) György kiváló egyházi tót énekköltő s az első tót énekeskönyv kiadója születésének 300-ik évfordulóját a folyó évben megünnepelni óhajtja az evangyéliumi egyház közönsége. — E méltán kiérdemelt hálaünnepély rendezése a halhatatlan emlékü férfiú lelkési működése helyéről Liptószentmiklósról indulna ki, s életrajzát Moko János, csácsi lelkészársunk írná meg, ki szeretetteljes s beható kutatója nemcsak a kiváló férfiú lelettörténetének, hanem a egyházi tót énekirodalomnak is. Az alapos készültségű, hitbuzgó férfiútól oly művet várhatunk, mely ev. egyházunk irodalmának diszére fog válni s midőn művének sikerét őszintén óhajtjuk, vállalatát ev. közönségünk meleg pártolásába ajánljuk. — Paulinyi László pritrzsi lelkész kiadja 30 évi munkájának gyümölcsét: a „nyitrai superintendensia történetét.“ Adja Isten megérdemelt erkölcsi és anyagi sikerrel. — A „Zpěvník“-választmány, melynek kitűzött feladata az evangy. tót népet jó és olcsó vallásos könyvekkel ellátni, mult évi decz. 3-án tartotta Liptó-Szentmiklóson ujjáalakuló ülését.

— Boldogult Szeberényi Gusztáv utóda az elnöki székben főtiszt. Baltik Frigyes püspök úr lett, ki eddig is, mint a választmánynak nemcsak titkára és jegyzője, hanem mint irodalmi tevékenységével céljait előmozdító hű munkás is e tisztségre érdemeket szerzett magának. S ha mindezekhez hozzá teszem, hogy Bodiczky Mihály pongyeloki lelkészársunk tót nyelvű, részint eredeti, részint Áhlfeld, Gerok és Römheld után dolgozott predikációk gyűjteményét készül kiadni, elmondhatom, hogy az ev. egyház tót irodalmi téren élénk, dicséretre méltó mozgalom mutatkozik; — adja Isten hazai közegyházunk javára!

— **Selmezbánya.** A karácsonyfa gyertyái leégtek ugyan már s az ünnep nyoma itt ott alig észlelhető. — Legyen nyoma e lapok hasábjain azon szerény körű ünnepélynek, a mely a helybeli evang. nőegylet által rendezve, még advent 4 vasárnapján, a leányok iskolájában, számos résztvevő és emberbarát jelenlétében lefolyt. — A meggyújtott karácsonyfa körül nem kevesebb mint 35 szegény árva, még pedig 19 fiu s 16 leány gyülekezett, — várva az adományokat. Az ifjuság mögött még 8 özvegy és pedig 2 férfi és 6 nő várta türelmesen az adás, az összes feleket egyviránt boldogító perczeit. — 9 fiu s 8 leány teljes öltözéket kapott kezdve a fehérneműtől. — a többiek rész szerint öitöztettek fel. Az özvegyek fehér-

neműn s ruhán kívül még némi pénzbeli adományban is részesültek. — Kész pénzben kiadott az egylet karácsonyfájára 83 frt és 31 krt; a ruha s az ételneműek meghaladták értékben jóval a 100 frtot. — A könyörületés szív sokra képes s meg vagyok győződve, hogy a karácsony sz. lángja ott lobog még mindig ezen jótékony szivek oltárán s világsósága lelkileg segíti előbbre mind az adakozók, mind az elfogadók kicsiny seregét. Istenünk, jó atyánk! segítsd őket, — segíts minket előbbre! *H. V.*

— **Temesvárott** az uniált egyház feloszlott s az ev. reform. hitrokonok külön gyülekezetet alakítottak. A „Debreczeni Protestáns Lap“ örömmel üdvözli e tényet! Mi is egészen természetesnek találjuk, hogy a divergens elemek nem erőszakolják az együttmaradást, hanem mindenik fél saját ura kíván lenni. Mindkét gyülekezetnek folytonos erősödést és virágzást kívánunk. — **A dunántúli ev. ref. egyházkerület** a pozsonyi missziót folyton erősíteni s önálló missziói egyházát állítani törekszik. Sikert kívánunk e törekvéshez is.

— **Lelkészválasztás.** Mint értesülünk Fóthra Szeberényi Lajos csabai magyar lelkész-tanár választott meg lelkésszé. Áldja meg az Úr új körében is buzgó működését.

— **A budapesti tót egyházban**, ezen számba nem vehető, folyton hullámzó gyülekezetben született 215 gy., confirmáltatott 10 gy., hirdettetett 10, eskettetett 62 pár, elhunyt 139 sz., betért 8, kitért 4 e., izraelita megker. 3, úrvacsorázó volt 2242 e. — Szép, de nehéz munka egy ember vállain, hála Istennek a lélek is kész, a vállak is erősek.

— **Uj-Pazua anyaegyház.** 1890-ben született: 105 f., 111 l. = 216, ezek közt 3 törvénytelen; meghalt: 57 f., 58 nő = 115; eskettetett: 22 tiszta pár; confirmáltatott: 39 f., 48 n. = 87; úrvacsorával élt: 1074; tanuló szám: 695; lélekszám: 3365. — **Uj-Banovce** leányegyházban: született: 15 f., 10 n. = 25; meghalt: 15 f., 5 n. = 20; eskettetett: 4 tiszta pár; confirmáltatott: 8 f., 6 n. = 14; úrvacsorával élt: 104; tanulószám: 98; lélekszám: 614. — **Mitrovitza** leányegyház: született: 5 f., 2 n. = 7; meghalt: 3 f.; confirmáltatott: 1 n.; úrvacsorával élt: 38; tanulószám: 14; lélekszám: 255. — **Végösszeg:** szül.: 123 f., 121 n. = 244; meghalt: 75 f., 63 n. = 138; eskettetett: 26 pár; confirmáltatott: 47 f., 55 n. = 102; úrvacsorával élt: 1216; tanulószám: 807; lélekszám: 4234. *Kruttchnitt*, lelkész.

— **A bulkeszi ág.** hitv. ev. egyházban született 23 fiu és 26 leány törvényes házasságból, és 8 fiu és 11 leány törvénytelen viszonyból, összesen 72 gyermek. Konfirmáltatott 42 fiu és 38 leány, összesen 80 gyermek. Eskettetett 48 egyező és 5 vegyes vallású pár. Úrvacsorával élt 1061 személy. Meghalt 76 személy. A vadházasságok száma volt 99, ezek közül a lelkész ingyen esketett 26 párt. marad még mindég 73 pár. — Év elején a vörheny szedte áldozatait a gyermekek között, később az év végéig az egészségi állapot kielégítő volt.

— **Halálozás.** Pauliny Vilmos körmöczbányai segéd-lelkész és hittanár f. évi január 5-én élete 50. hivataloskodása 23. évében hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. Nyugodjék békével.

— **Kebelbarátok összetűzése.** A bécsi klerikális „Vaterland“ a király Ó Felségének pozsonyi látogatása alkalmából; — mert hisz az ő feje szerint Pozsony német város a magyarul szónokló róm.-kath. papság rovására feldicsérte Schreiber zsidó főrabbit (kit ugyanezért az „Egyenlőség“ tisztviselése lenántott), hogy a magyar királyt német nyelven üdvözölte. A „Magyar Állam“ e miatt szent felháborodással és szokott ékesszólással nemcsak neki hajt a „Vaterland“-nak s visszautasítja illetéktelen és illetlen beleavatkozását, de sőt felszólítja a kormányt, hogy tiltsa ki e lapot az országból.